

Achter de cijfers van leerlingen kijken met RTTI

door Joke Koopman

28 augustus 2017

Zo'n negentig procent van alle scholen in het voortgezet onderwijs gebruikt in meer of mindere mate RTTI, een feedbacksysteem dat vier cognitieve niveaus van leren in kaart brengt (Reproductie, Training, Transfer en Inzicht). De theorie begrijpt iedereen, maar wat is de waarde in de praktijk? Hoe helpt RTTI docenten, teamleiders en schoolleiders? Een interview met Marinka Drost van Docentplus.

RTTI helpt docenten om achter de cijfers te kijken, om inzicht te krijgen in de vraag hoe hun leerlingen tot leren komen. Zodra je die 'de ingang tot leren' kent, kun je de lessen aanpassen aan de individuele behoeften en dienstengevolge de leerprestaties verbeteren. Het biedt een taal over leren waarmee leerdoelen concreet gemaakt worden en waarmee leerlingen gerichte feedback krijgen om hun potentieel optimaal te benutten.

Onlangs ging Docentplus voor RTTI een samenwerking aan met CPS. Vanuit die samenwerking kreeg ik als adviseur een intensieve training met als doel scholen te kunnen helpen bij de toepassing van RTTI in de praktijk. Want RTTI kan voor docenten, team- en schoolleiders op diverse punten waardevol zijn. Om u hiervan een beeld te geven sprak ik met Marinka Drost, samen met Petra Verra de grondlegger van RTTI.

Laten we met de docenten beginnen: met welk soort vragen helpt RTTI hen?

Marinka: "Typische vragen waar docenten met dit systeem antwoord op krijgen zijn bijvoorbeeld: hoe zorg ik dat leerlingen ook van toetsen leren? Hoe zorg ik dat ze meer zelf gaan doen? Of: hoe geef ik in een klas van dertig leerlingen iedereen effectief feedback? Met andere woorden, hoe differentieer ik?"

Marinka Drost

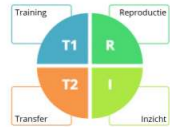
En met welk soort vragen helpt RTTI teamleiders?

Marinka: "Bij teamleiders draait het in belangrijke mate om het vergroten van het rendement van hun afdeling. Een typische vraag is bijvoorbeeld hoe ze de docenten in hun team kunnen ondersteunen en faciliteren bij het aantoonbaar opbrengstgericht werken. Hoe ze leerlingen op een praktische manier beter in beeld kunnen krijgen. Of hoe ze binnen het team effectiever kunnen vergaderen en nog meer van elkaar kunnen leren."

Kun je dit illustreren met een voorbeeld?

Marinka: "Omdat je met RTTI achter het cijfer kijkt, verandert de manier van vergaderen. Stel, je hebt een leerling die een 4 staat voor Biologie. Het blijkt dat de score op de R (Reproductie, red.) laag is. Dezelfde leerling doet het daarentegen wel goed op de R bij Aardrijkskunde en Engels. Dan kun je niet stellen dat dit kind per se moeite heeft met leren. Dan ga je met elkaar uitzoeken hoe die leerling leert en hoe de docent lesgeeft. De docent Aardrijkskunde geeft bijvoorbeeld aan dat hij iedere les de tijd geeft om bij begrippen plaatjes te zoeken en deze uit te leggen. En de docente Engels heeft ontdekt dat stampen niet werkt maar dat zij deze leerling vraagt om bij voorwerpen eigenschappen te zoeken en op basis daarvan deze in te delen. Blijkbaar zit daar de ingang tot leren."

Tijdens de vergadering laat je als teamleider dus eerst de docenten Aardrijkskunde en Engels aan het woord en vervolgens vraag je aan de docent Biologie of hij daar iets aan heeft. Als dat zo is, spreek je af die tactiek(en) in te zetten. In het dashboard van RTTI-online zie je dat dezelfde leerling het daarentegen wel goed doet op de R bij aardrijkskunde en Engels."

Waar zetten schoolleiders RTTI voor in?

Marinka: "Je ziet nu de overgang van summatieve naar formatieve evaluatie. Veel scholen stappen over op cijferloos toetsen en werken. Omdat cijfers teveel worden gezien als afrekenen. En dat werkt demotiverend. RTTI is zo gemaakt dat je informatie uit de toets kan halen over de kwaliteit van het onderwijs en de leerling. Die informatie is niet alleen betrouwbaar, maar zegt ook veel meer dan de cijfers zelf. RTTI kan schoolleiders helpen de kwaliteit van toetsen te verbeteren en te borgen. En te sturen op de uitvoering van het toetsbeleid."

En ouders?

Marinka: "Om eerlijk te zijn worden ouders nog te weinig in dit verhaal betrokken. Docenten in het voortgezet onderwijs zijn dat niet gewend. Maar je kunt je voorstellen dat het zicht op de ingang tot leren voor ouders heel waardevol kan zijn om hun kind te begeleiden met het huiswerk. En dankzij RTTI-online kunnen docenten de leerprestaties wel beter uitleggen aan ouders. Maar al met al valt hier nog veel te winnen."

RTTI is een middel om scherp en transparant de vier cognitieve niveaus van leren in kaart te brengen. Meer informatie over dit feedbacksysteem is te lezen op de [website van Docentplus](#)

Sinds kort werkt Docentplus samen met CPS. Wat is volgens jullie de meerwaarde voor scholen?

Marinka: "Vanuit Docentplus bieden wij leerlingen, docenten, team- en schoolleiders het systeem, het gereedschap. We geven trainingen en reiken strategieën en interventies aan, maar uiteindelijk moeten de scholen er zelf mee leren werken. En daar kunnen ze soms wel wat persoonlijke hulp bij gebruiken. CPS biedt die hulp al op tal van andere gebieden en dus was het logisch om met jullie de samenwerking aan te gaan. De kracht van CPS zit in het helpen toepassen."

Een vervolgvraag die teamleiders vaak hebben is bijvoorbeeld hoe ze meer vanuit groei en ontwikkeling kunnen werken, wat een andere manier van begeleiding vraagt. En in schoolteams waar differentiatie een speerpunt is, wordt het belang van formatief toetsen alleen maar groter. Als docenten meer zicht en grip op het leerproces van hun leerlingen hebben, kunnen zij meer maatwerk bieden. Een belangrijk succesfactor voor de invoering van meer gedifferentieerd onderwijs is een goed systeem van toetsing en evaluatie zoals RTTI dat biedt.

Wij zijn dan ook blij dat we jou en enkele andere CPS-adviseurs intensief in RTTI hebben kunnen trainen en certificeren om scholen bij deze vervolgvragen te helpen.

Het kan ook gebeuren dat een vakgroep werkt met een methode en toetsen waar amper T2- en I-vragen in zitten. Dat betekent dat zij zelf die vragen moeten ontwikkelen, wat veel werk is. Dan is het fijn als je daar wat hulp bij kan krijgen. Met RTTI zou duidelijk kunnen worden dat er in de bovenbouw veel meer T2 vragen in de toetsen en opdrachten zijn verwerkt. CPS kan dan helpen om die doorlopende leerlijn van onder- naar bovenbouw te verbeteren en te borgen. Voor beide organisaties betekende dat een heldere win-win."

Werkt u met RTTI?

Werkt uw team met RTTI, en heeft u vervolgvragen waar u wel eens over door zou willen praten? Neem dan gerust [contact](#) op met een van de adviseurs die RTTI-gecertificeerd zijn.

Joke Koopman is adviseur bij CPS en door Docentplus intensief in RTTI getraind om scholen te kunnen helpen bij de toepassing van RTTI in de praktijk.